

Flaggstriden

Striden om flagget var en symbolsak for Norges krav om likestilling i unionen med Sverige og for Stortingets kamp mot det personlige kongestyret gjennom store deler av 1800-tallet. I 1844 dempet kong Oscar I de sterkeste gemyttene ved å innføre et unionsmerke både i det svenske og norske handelsflagget. Merket ble på folkemunne kalt "Sildesalaten". Da ble det rolig lenge, men i 1879 ble det etter initiativ fra Dagbladet fremmet et lovforslag der målet var å stryke unionsmerket og heise det "rene" norske flagg. Forslaget møtte sterk motstand, men til slutt vedtok Stortinget i 1893 at unionsmerket skulle fjernes fra handelsflagget. Som forventet nektet kong Oscar II å sanksjonere vedtaket, hvoretter forslaget ble gjentatt på Stortinget i 1896, med samme resultat. Tredje gangs vedtak kom i 1898, og Flaggloven trådte i kraft i desember 1899.

Allerede dagen etter at Stortinget hadde gjort sitt vedtak i 1893, gjorde bystyret i Egersund med venstreordfører Magnus Feylings dobbeltstemme vedtak om at "Det nationale Flag af 1821 bliver for Fremtiden at heise paa Kommunens Flagstænger." Høyrerepresentantene hevdet både da og senere at vedtaket var ulovlig, og saken kom opp på nytt i bystyret 4. mai 1894. Også denne gang var det venstrefolkene som fikk sin vilje, nå med 10 mot 8 stemmer, men saken ble anket inn for Indredepartementet.

Unionsflagget 1844-1899

Ankebehandlingen ville ta tid, og feiring av [grunnlovsdagen](#) var nær forestående. Det ble full splittelse i 17. mai-komiteen. [Venstrefolkene](#), som hadde flertall i komiteen, krevde at folketorget skulle gå under det rene flagget uten unionsmerke, mens [høyrefolkene](#) mente at dette var en unionsfiendtlig partimarkering og et uverdigg opprør mot både konge og regjering. Et forslag om at toget skulle gå under begge flagg ble avvist, og spenningen for hva dagen ville bringe var stor.

Sorenskriver [Hammer](#), som var byens magistrat og skulle se til at lov og rett skjedde fyllest, hadde stått grytidlig opp og heist unionsflagget på den kommunale flaggstangen i [Parken](#). Han hadde også bedt politimesteren om å sette ut vakter på stedet. Ordfører Feyling og hans rådgivere ville imidlertid ikke finne seg i slik egenrådig opptreden fra magistratens side. Kommunen eide flaggstangen og bestemte selv hvilket flagg som skulle heises på den!

En av venstremennene påtok seg å bytte flaggene, men ble stoppet av politiet. Da troppet ordføreren selv opp i Parken og beordret unionsflagget firt. Politimesteren, som også hadde møtt opp, nølte. Men Feyling la all sin autoritet bak kravet, og unionsflagget ble byttet med det rene, trefargede flagget til stor jubel blant de mange som etter hvert hadde møtt opp for å følge dramaet.

Litt senere på dagen samlet 30 – 40 unionstilhengerne seg "tilfeldig" og satte i gang sitt eget private

17. mai-tog i protest mot "Radikalernes Forhaanelse af det Flag, hvorunder vore Sømænd har seilet paa alle Have." Toget ble ingen stor suksess, og mange ukvemsord ble slengt etter det. Det offisielle folketog som gikk noe senere på dagen under det rene flagget samlet derimot rundt 1 200 mennesker, i "et Tog, som Egersund aldrig har seet Mage til."

Etterdønningene av 17. mai-feiringen 1894 raste lenge i byens to aviser, og frontene var steile. I oktober kom meldingen om at regjeringen hadde nektet å godkjenne bystyrevedtakene som lå til grunn for flaggstriden i byen, og saken måtte nok en gang til behandling. 8. mai 1895 vedtok formannskapet å heise det rene flagget på kommunens flaggstang i parken. Flere finurlige knep ble brukt av begge parter for å vinne fram med sin sak, men ingen av dem førte fram til målet. Det endte med at når folk samlet seg om morgenen for å starte feiringen av dagen sto flaggstangen tom.

Norges flagg - «Det rene flagg»

Ellers startet feiringen som vanlig med salutt og musikk i gatene klokka sju, og barnetog startet tre timer senere. Det ble imidlertid arrangert to borgertog. Klokken ett hadde Høyre et tog som gikk fra [Skriveralmeningen](#) mens Venstre hadde et tog som gikk fra [Torget](#) klokken halv fire. Venstres tog fikk absolutt størst oppslutning, og det var uten tvil venstre som vant kampen om folket i gatene.

Det gikk hardt for seg, både mellom politikere, avisskribenter og vanlige folk, men i 1896 hadde situasjonen roet seg såpass at etter initiativ fra Venstre, som nå hadde alle plassene i bystyret og kunne tillate seg å vise litt storsinn, ble begge flaggene brukt i spissen av et felles tog. Hvilken side av toget de to flaggene skulle gå på ble avgjort med loddtrekning. Orden var gjenopprettet.¹⁾

1)

Kilder: <http://www.stortinget.no/> Harald Hamre: Egersund byhistorie, B2, s. 121 ff

© Egersund byhistoriske leksikon
<https://www.dalanefolkemuseum.no/leksikon/>
 PDF produsert 25.06.2026 09:14.
 Artikkelen kan brukes fritt mot kreditering.

Produsert med støtte fra:
 Dalane Folkemuseum
 Museumsveien 20, 4373 Egersund
<https://dalanefolkemuseum.no>